

Jak inwentaryzować zapasy

Katarzyna Kubica, [biegły rewident Gliwice](#), Rödl & Partner

Michał Gliński, [kierownik projektu Gliwice](#), Rödl & Partner

Przed rozpoczęciem spisu z natury warto zapoznać się ze stanowiskiem Komitetu Standardów Rachunkowości. Zawiera ono wiele praktycznych wskazówek, pomocnych przy jego przeprowadzaniu.

Obszarem przysparzającym spółkom największych trudności i jednocześnie narażonym na najwięcej nieprawidłowości są zapasy.

Do głównych celów inwentaryzacji zapasów należą:

- 1) ustalenie rzeczywistego stanu zapasów, który pozwoli na ustalenie prawidłowego wyniku finansowego i sporządzenie prawidłowego sprawozdania finansowego;
- 2) weryfikacja ustalonych stanów zapasów z danymi wynikającymi z ewidencji magazynowej wraz z ustaleniem różnic inwentaryzacyjnych;
- 3) wyjaśnienie przyczyn ujawnionych różnic inwentaryzacyjnych wraz z ich ujęciem w księgach rachunkowych;
- 4) ocena użyteczności i pełnowartościowości zapasów (weryfikacja, czy na stanie znajdują się zapasy uszkodzone, trudno zbywalne, zalegające na magazynie, uszkodzone, bądź przeterminowane);
- 5) ocena stosowanej kontroli wewnętrznej w zakresie gospodarki magazynowej.

Przed rozpoczęciem inwentaryzacji zapasów należy zwrócić szczególną uwagę na kilka kwestii:

- magazyn zapasów powinien zostać odpowiednio uporządkowany i przygotowany do spisu;
- obszary spisowe powinny być jednoznacznie przypisane do zespołów spisowych;
- należy rozgraniczyć i wydzielić miejsce na magazynie na przedmioty niepodlegające liczeniu
- należy rozgraniczyć zapasy należące do innych jednostek;
- osoby dokonujące spisu powinny być przeszkolone i zaznajomione z instrukcją inwentaryzacyjną;
- arkusze spisowe powinny zostać dostosowane do rodzaju przeprowadzanego spisu (tak by zapewniały spis według miejsc składowania). Arkusze inwentaryzacyjne powinny umożliwić weryfikację prawidłowości i kompletności inwentaryzacji. Kolejne pozycje spisu powinny być ujęte na arkuszach inwentaryzacyjnych w oddzielnych wierszach;
- na arkuszach spisowych nie mogą widnieć ilości wynikające z ewidencji magazynowej;
- zapisy na arkuszach powinny być dokonywane w sposób trwały, a każde skreślenie bądź korekta pozycji powinna być zaopatrzona datą i parafką osoby dokonującej zmiany;
- arkusze spisowe powinny być podpisywane przez członków zespołów spisowych;
- spisane zapasy powinny być oznaczone bądź spis powinien przebiegać według miejsc składowania, tak aby nie dopuścić do pominięcia bądź podwójnego spisania niektórych zapasów;
- osoby dokonujące spisu nie mogą mieć dostępu do informacji o stanach magazynowych wynikających z systemu magazynowego podczas dokonywania liczenia/pomiarów;

- zespoły spisowe powinny dokonać na arkuszach spisowych adnotacji o zapasy uszkodzonych, przestarzałych bądź przeterminowanych;

- w trakcie dokonywania spisu należy zapewnić braku ruchów magazynowych. Dotyczy to nie tylko przyjęć i wydań zewnętrznych, ale również przesunięć międzymagazynowych między lokalizacjami. Jeśli nie jest możliwe wstrzymanie dostaw i rozchodów w trakcie spisu, należy:

a) utworzyć wyodrębniony magazyn na dostawy, w którym do czasu ukończenia spisu są składowane przyjęte dostawy. Dopiero po zakończeniu spisu są one przenoszone do ich właściwego miejsca przechowywania, a ich przyjęcie ujmowane w ewidencji zapasów;

b) wcześniej pobrać z magazynu zapasy, które będą potrzebne do działalności w trakcie dokonywania spisu.

UWAGA!

Jeżeli zapasy są istotną pozycją w sprawozdaniu finansowym, a spółka ma obowiązek badania sprawozdania finansowego należy pamiętać, że w inwentaryzacji uczestniczą pracownicy firmy audytorskiej, którzy dokonują przeliczeń kontrolnych i obserwują procedury stosowane przez spółkę. Udział w inwentaryzacji pozwala biegłym zweryfikować wiarygodność danych pochodzących ze spisu i potwierdzić istnienie zapasów wykazanych w sprawozdaniu finansowym.

Pomiar

Określenie ilości zapasów dokonuje się odpowiednio do charakteru zapasu poprzez liczenie ilości, ważenie, dokonywanie pomiaru. Co do zasady, pomiar powinien być dokonywany w jednostkach miary, w których zapas jest ewidencjonowany w systemie magazynowym. Nie zawsze jest to możliwe. Sytuacja taka może dotyczyć inwentaryzacji arkuszy blach, które ewidencjonowane są w systemie magazynowym w kilogramach. W trakcie spisu nie jest możliwe zważenie każdego arkusza blachy znajdującego się na magazynie. Dlatego w trakcie inwentaryzacji dokonywane jest przeliczenie ilości arkuszy blachy w konkretnych wymiarach i grubości. Następnym krokiem jest przeliczenie stwierdzonych ilości przy pomocy współczynników gęstości na kilogramy.

PRZYKŁAD

Zastosowanie wag referencyjnych w procesie inwentaryzacji

Spółka produkcyjna posiada na stanie magazynowym znaczne ilości zapasu gwoździ o różnych wielkościach. Gwoździe w systemie magazynowym ujmowane są w sztukach. Z uwagi na fakt, że przeliczenie ilości gwoździ byłoby czasochłonne i narażone na liczne nieprawidłowości, kierownik jednostki podjął decyzję o zastosowaniu wag referencyjnych przy dokonywaniu spisu. Metoda ta polega na ustaleniu wagi poszczególnych rodzajów gwoździ, a następnie na zważeniu całego zapasu gwoździ i przeliczeniu na sztuki według zweryfikowanej wcześniej wagi jednostkowej.

Stwierdzono, że jednostkowe wagi gwoździ wynoszą:

- gwóźdź 1 – 0,6 g

- gwóźdź 2 – 1,2 g

Waga całego zapasu stwierdzono poprzez zważenie w trakcie spisu wynosi zaś:

- gwóźdź 1 – 4354,25 g

- gwóźdź 2 – 2520 g

Ustalenie sztuk spisywanych gwoździ: - gwóźdź 1: $4354,25\text{g} / 0,6\text{ g} = 7257,1\text{ szt} \Rightarrow 7257\text{ szt}$. (odchylenie nieistotne – jest dopuszczalne, ze względu na ewentualne nieprawidłowości wagi referencyjnej) - gwóźdź 2: $2520\text{ g} / 1,2\text{ g} = 2100\text{ szt}$.

Metody szacunkowe

W niektórych przypadkach niemożliwe jest ustalenie stanu zapasów poprzez przeliczenie, obmiar, bądź zważenie.

Stosuje się wtedy metody szacunkowe. Metody szacunkowe mają zastosowanie do pomiaru zapasów przechowywanych w dużych zbiornikach, silosach, hałdach i stertach na otwartym powietrzu. Kierownik jednostki

powinien określić w takim przypadku dopuszczalną niedokładność pomiaru. Jeśli różnica stanów mieści się w dopuszczalnym przedziale, za stan rzeczywisty przyjmuje się wynikający z ewidencji magazynowej.

Metoda szacunkowa może dotyczyć zbóż przechowywanych w silosach, jeśli nie są one wyposażone w wagi zbiornikowe. W takim przypadku szacowany jest poziom wypełnienia silosu przy pomocy opukiwania go lub z zastosowaniem skali na wewnętrznych ścianach silosu (o ile są dostępne).

Następnie uzyskana wartość przeliczana jest przy pomocy wzoru na objętość walca i przy zastosowaniu przelicznika wagi konkretnego zboża (przy założeniu poziomu jego wilgotności) szacowana jest waga zboża w silosie.
Zastosowanie skanera w procesie inwentaryzacji

W sytuacji, gdy zapasy znajdujące się w magazynie oklejone są etykietami z kodami kreskowymi, warto rozważyć przy dokonywaniu spisu wykorzystanie skanerów. W trakcie spisu przy użyciu skanerów zespół spisowy skanuje kody i sprawdza dane odczytane przez skaner. Przeliczone składniki zapasów są zapisywane w pamięci skanera, co uniemożliwia dwukrotne zeskanowanie zapasów z tej samej etykiety. Po zakończeniu spisu dane ze skanerów są przekazywane do systemu, tak aby było możliwe wygenerowanie arkuszy spisowych i rozliczenie różnic inwentaryzacyjnych.

Bardzo istotnym elementem inwentaryzacji z użyciem skanerów jest zapewnienie, aby informacje na etykietach były aktualne i zgodne ze stanem faktycznym lub żeby pracownicy mieli wiedzę o tym, w jaki sposób mogą poprawić ilość na etykietach.

Część systemów zapewnia także możliwość skanowania kodu asortymentu i szczegółowej lokalizacji (najważniejsze elementy dotyczące identyfikacji zapasu), zaś ilości każdorazowo muszą być wprowadzone ręcznie, co eliminuje problem związany z nieprawidłowymi wartościami na etykietach.

Prawidłowe przeprowadzenie inwentaryzacji zapasów warunkuje ich prawidłowe wykazanie w sprawozdaniu finansowym. Inwentaryzacja zapasów bywa postrzegana jako konieczny i czasochłonny obowiązek. Jednak należy ją postrzegać jako procedurę dostarczającą informacji na temat faktycznej ilości stanu zapasów oraz ich pełnowartościowości. Informacje te są kluczowe z punktu widzenia gospodarki magazynowej i pozwalają ocenić jej sposób działania.

KATARZYNA KUBICA BIEGLY REWIDENT, SENIOR ASSOCIATE W GLIWICKIM ODDZIALE RÖDL & PARTNER

MICHAŁ GLIŃSKI KIEROWNIK PROJEKTU W GLIWICKIM ODDZIALE RÖDL & PARTNER

Źródło: <https://www.rp.pl/Rachunkowosc/310299989-Jak-inwentaryzowac-zapasy.html?cid>